

SAKSFRAMLEGG

Saksbehandlar: Marianne Sund
Arkivsaksnr.: 17/1395 - 35

Arkiv: 145

Planlagt behandling:

Senior og brukarrådet
Hovudutval for helse og velferd

SATSING, PRIORITERINGER OG UTFORDRINGER I HELSE OG VELFERD 2019

Bakgrunn for saka:

Nasjonale føringer og Helse og velferd sin strategiplan «Taktskifte» slår fast at fremtidige velferdsutfordringer ikke kan løses med flere hender og mer penger. Tjenestene må samhandle på nye måter med eksisterende og nye samarbeidspartnere, for å få til bærekraftige tjenester.

Det er et overordnet mål i «Taktskifte» å arbeide på nye måter med forebygging, tidlig innsats, brukermedvirkning, nettverk og familieinvolvering, frivillighet, teknologi og samhandling internt og eksternt.

Med bakgrunn i fremtidige demografiske endringer som vil gi nye rammer for levering av velferdstjenester, hadde Helse og velferd en ekstern ressursgjennomgang i 2017 hvor dagens ressursbruk ble vurdert opp mot målene i «Taktskifte». (Devold rapporten) Ressursgjennomgangen viste at Helse og velferd ikke har endret prioriteringene i tråd med retningen i «Taktskifte». Pleie og omsorgstjenestene har fremdeles størst prioritet på tjenesteinnhold som ikke har forebygging, aktivitet, mestring og rehabilitering som sitt hovedformål. Og mindre satsing på tjenester for barn og unge, og tjenester som generelt har større mål om aktivitet, mestring og rehabilitering.

Det er satt i gang et stort arbeid i Helse og velferd, «Helse og velferd 2025», hvor målet er å konkretisere og operasjonalisere de endringene som kreves for å være forberedt på fremtidige rammebetingelser.

Barnevern

I 2017 deltok barnevernet i et effektiviseringsnettverk i regi av KS (Sak 31/17) sammen med flere kommuner i Rogaland, Hordaland og Sogn og Fjordane.

Analysen, som ble utarbeidet i nettverket, viste at barnevernet i Klepp har en lavere ressursinnsats sett i forhold til sammenlignbare kommuner.

Kostratallene for barnevern:

Nøkkeltall	Klepp 2015	Klepp 2016	Klepp 2017	Kostra Gr. 7	Time	Hå
Del av undersøkingar i barnevern med behandlingstid over tre månadar	24%	15%	18 %	10 %	4 %	7 %
Stillinger med fagutdanning i barnevern per 1000 barn 0-17år	2,3	2,5	3,3	4,1	3,4	3,4
Andel netto driftsutgifter til saksbehandling	18,5 %	27,6 %	28,6%	29,4 %	31,8 %	22,1 %
Del av barn med barnevernstiltak ift. innbyggere0-17 år	3,7 %	3,9%	3,6%	5,1%	4,2 %	5,2 %

Andel barn med meldinger 0-5 år	3,8%	4,3%	3,2%	-	4,3 %	3,6 %
---------------------------------	------	------	------	---	-------	-------

Det er et mål å prioritere tidlig innsats, og forebygge uheldig utvikling for alle barn og unge i Klepp.

I økonomiplanen for 2018 ble det derfor omdisponert to årsverk fra pleie og omsorgstjenestene til barnevernstjenesten. Målet er at barnevernstjenesten skal kunne jobbe mer forebyggende, og oppdage barn og familier med vansker tidligere. For at barnevernet skal kunne jobbe forebyggende, må de samhandle med andre tjenester for barn og unge, som helsestasjon, skole og barnehage. Dette vil barnevernstjenesten kunne prioritere i større grad med mer ressurser.

Styrking av barnevernet kan og ses i sammenheng med annet forebyggende arbeid for barn og unge, som f.eks. styrking av helsesøstertjenesten i helsestasjonen og skolen. Klepp har gjennom statlig satsing kunnet styrke helsesøstertjenesten de senere årene. Kommunen ligger fortsatt lavt på innsatsfaktorer sammenlignet med sammenlignbare kommuner i Kostra.

Kostratall for helsestasjon:

Nøkkeltall	Klepp 2015	Klepp 2016	Klepp 2017	Kostra Gr. 7	Time	Hå
Årsverk av helsesøstre Pr. 10 000 innbyggere 0- 5 år	53,8%	58,2 %	60,6%	80,6%	81,1%	54,5%
Nettodriftsutgifter til forebygging helsestasjon og skolehelsetj.pr. innbyggere 0- 5 år	5 876	7 072	8 007	9 176	9 376	6 157

Flyktingetjeneste

Å inkludere og integrere flykninger og andre nye innbyggere i bomiljø, lag og foreninger har betydning for hvilke utfordringer kommunen får på oppvekstområdet.

Kommunen må samarbeide med lag og foreninger, og bidra til å gjøre aktiviteter i lokalsamfunnet tilgjengelige for alle barn og unge.

Et godt introduksjonsprogram som sikrer flest mulig jobb eller utdanning, er viktig for å redusere sosial ulikhet i befolkningen. Det er satt i gang en utredning for å se på om flykningetjenesten kan styrke sitt arbeid ved å bli slått sammen med flytningtjenesten i Time kommune og Bryne kompetansesenter. Dette arbeidet skal være ferdig i slutten av 2018.

Barselomsorg

I nasjonal faglig retningslinje for barselomsorgen «Nytt liv og trygg barselomsorg for familien», er det en målsetning at barselomsorgen skal tas hånd om i kommunene i større grad, enn det som gjøres i dag. Tjenestene skal innrettes slik at barselkvinner kan dra hjem tidlig etter fødsel, hvis de ønsker det. Kommunene må da ha et tilbud om oppfølging for mor og barn.

Det pågår et arbeid mellom Helse Stavanger og kommunene i regionen hvor fremtidig ansvarsfordeling og samhandling mellom tjenestene blir vurdert.

I «Vurdering av tidlig heimebesøk fra jordmor» (sak 26/17), ble det vist at Klepp har jordmorressurser til å følge opp hjemmebesøk hos alle førstegangsfødende som har hatt svangerskapsoppfølging i Klepp, og kvinner som har hatt spesielt krevende fødsler.

Hvis det blir satt en «ny standard» for når alle barselkvinner skal dra hjem etter fødsel, eks. før det har gått 48 timer, vil det kreve flere jordmordstillinger. Det vil kunne gi behov for bemanning alle dager i året, på dag og kveld.

Hvis det skulle bli en realitet, vil det være formålstjenlig å diskutere om vi skal etablere et samarbeid med omkringliggende kommuner, om jordmortjenesten.

Rehabilitering

I opptrappingsplan for habilitering og rehabilitering 2017 -2019 er det et overordnet mål at en større del av ansvaret for habilitering og rehabilitering skal overføres fra spesialisthelsetjenesten til kommunene.

Rehabilitering krever en tverrfaglig samordnet innsats mellom fysioterapeuter, ergoterapeuter, sykepleiere, ernæringsterapeuter og fagarbeidere i tjenestene.

Etter innføring av Samhandlingsreformen har Klepp satset på Hverdagsrehabilitering og Frisklivssentral med gode resultater.

Det er behov for mer ressurser og en bredere satsing på habilitering og rehabilitering for alle aldersgrupper hvis en skal nå målet om en større kommunal innsats, og for å nå målet i «Taktskifte» om å satse mer på forebygging, tidlig innsats og aktivitet. Det skal lages en egen handlingsplan for fagområdet.

Kostratall Fysioterapi og ergoterapi

Nøkkeltall	Klepp 2015	Klepp 2016	Klepp 2017	Kostra Gr.7	Time	Hå
Årsverk fysioterapeuter pr 10.000 innbygj. Funksj 241	5	4,8	4,6	6,8	5,6	5,9
Brutto driftsutg pr. innbyggjar. Funksjon 232,232,241	2343	2577	2660	2853	2594	3664
Årsverk Ergoterapeuter pr 1000 innbygj Funksjon 233			4,2	3,7	5,7	4,3

Pleie og omsorgstjenestene

Kostratall og Devold rapporten har vist at pleie og omsorgstjenestene som hjemmesykepleie, institusjon, psykisk helse og miljøtjenesten er tjenester hvor det er mulig å gjøre omstillinger som kan gi en bedre økonomisk drift.

Devold rapporten slår fast at kommunen må endre arbeidsmetoder i disse tjenestene hvis en skal klare å gi velferdstjenester til den økende mengden brukere som er forventet de kommende årene.

På bakgrunn av anbefalingene i Devold rapporten har helse og velferd omdisponert tre årsverk fra pleie og omsorgstjenestene til tjenestekontoret i april 2018. Hensikten har vært å få på plass et tjenestekontor som skal sikre mer lik og helhetlig tildeling av tjenester. Oppgavene som er flyttet inn i tjenestekontoret ble gjort ute i tjenestene tidligere.

Devold rapporten påpekte dette som et av de mest kritiske områdene i driften av helse og velferd. Tildelingen av tjenester har vært for tilfeldig og lite systematisert når det har vært utført av flere personer som ikke har hatt en lik praksis i arbeid med oppgaven.

Det er derfor en forventning til at fremtidige tjenester skal treffe mer målrettet og systematisert, ut fra overordnede prinsipper og prioriteringer i årene som kommer.

Det er planlagt nedbemanning i noen av avdelingene i institusjon fra høsten, og det er lagt plan for investeringer i velferdsteknologi i hjemmetjenesten.

Begge disse tiltakene bør gi mulighet for omfordeling av midler til mer forebyggende og aktiviserende tjenester inn i ny økonomiplanperiode.

Det er en utfordring å beregne hvor fort en skal kunne ta ut effekter av teknologi og endrede arbeidsmåter.

Det skal lages en plan for gevinstrealisering som følge av nye teknologiske tjenester, sett i sammenheng med investerings- og driftskostnadene knyttet til teknologien.

Det har vært en stor utfordring i pleie- og omsorgstjenestene at den ikke har klart å ta i mot de utskrivningsklare pasientene fra sykehuset fra sommeren 2017.

Avviklingen av pensjonatet har fått betydning for hvor mange plasser vi har hatt til disposisjon. Pensjonatet har vært benyttet tilsvarende institusjonstjeneste, selv om det har vært hjemlet og tildelt som hjemmetjenester. Det er plass til tolv beboere på pensjonatet, og det er syv beboere som bor der nå.

Andre kommuner som Stavanger, Sandnes, Sola, Gjesdal og Egersund har også hatt svært store utfordringer med utskrivningsklare pasienter samtidig som Klepp. Det tyder på at det også er forhold på sykehuset som er endret, både i produksjon og utskrivningshastighet.

Det er utfordrende og det må vurderes hvordan det skal håndteres i fortsettelsen.

Et overordnet mål er at flere av disse brukerne skal kunne reise rett hjem med rett mengde hjemmetjenester.

I hvilken grad tjenestene kan tilby tverrfaglig rehabilitering til denne gruppa har betydning for måloppnåelsen.

Det er et av flere områder hvor det er behov for å bygge opp et mer spesialisert tverrfaglig hjemmerehabiliteringsteam, som kan gi mer spesialisert rehabilitering enn det hverdagsrehabiliteringsteamet gir i dag.

Det vil kreve en større ressurstildeling til fysioterapi- og ergoterapitjenester. Det må vurderes om denne tjenesten gjøres best i samarbeid med den enkelte innbyggers fastlege, eller om det bør knyttes en fast legeressurs til teamet.

Det er planlagt å etablere nye institusjonsplasser i 2020. Det er behov for å etablere en avdeling for demente med stort behov for skjerming, og en slik avdeling ville det vært hensiktsmessig å drive sammen med andre kommuner. Time kommune har tidligere sagt seg interesserte i et slikt samarbeid. Helse og velferd ønsker derfor å sende en formell forespørsel til Time kommune, og spør om det er interesse for å utrede mulighet for å drive en slik avdeling sammen.

Miljøtjenesten

Miljøtjenesten skal ha en gjennomgang av tjenestenivået. Det skal ses på nivå av tjenester til den enkelte bruker. Tjenestene må ses i sammenheng, og det må vurderes i større grad enn før hvilke oppgaver kommunen skal ha ansvar for, og i hvilket omfang.

Hvor mange fritidsaktiviteter den enkelte bruker kan ha som individuell tjeneste pr. uke er et av tiltakene som må vurderes. Om kommunen skal bidra til finansiering av ferier til enkeltbrukere er et annet område.

De fleste kommuner finansierer ikke ferier for brukere. Det som ikke kan leveres av tjenester innenfor den økonomiske rammen, må bruker selv finansiere hvis en ønsker lengre ferieturer.

Psykisk helse og rusvern

Psykisk helse og rustjenesten er en tjeneste som leverer svært godt på overordnet mål om god «brukergjennomstrømning» i tjenestene. Brukerne har tjenester i mindre tidsrom med mål om å oppnå mestring på egen hånd etter å ha mottatt støtte en periode.

Det gis flere tjenester i mestringsgrupper, og det er forventet at det vil bli gitt flere tjenester i grupper fremover.

Det er allikevel brukergrupper både innenfor ordinære helsetjenester og innenfor miljøtjenesten der kommunen ikke benytter sin kompetanse helhetlig i samarbeid med psykisk helse og rustjenesten.

Det er derfor behov for å se på psykisk helsetjeneste i sammenheng med de andre tjenestene i et større arbeid i 2019.

Dette arbeidet skal ha som mål og gi mer sammenheng i tjenestene til alle innbyggere som har behov for samordnede tjenester internt i helse og velferd. Hvis målene i «Taktskifte» skal realiseres, er det nødvendig å jobbe helhetlig og styrke de tjenestene som skal bygge opp om tidlig innsats, egenmestring og aktivitet.

Kostratall Pleie og omsorg

Nøkkeltall	Klepp 2015	Klepp 2016	Klepp 2017	Kostra Gr. 7	Time	Hå
Korrigerte brutto driftsutg pr mottakarar av heimetenester (kr)	279 186	291 101	306 921	244 074	290 183	274 745
Korrigerte brutto driftsutg, institusjon pr kommunalplass	1 099 545	1 324 466	1 360 818	1 134 738	1 299 738	1 220 750
Del av innbyggjarar 67 år og over som er bebuar på institusjon	3,4%	3,5%	3,6%	3,8%	4,1%	4,7%

Ledelse, personalarbeid og rekruttering

I perioder med endring i Helse og velferdstjenestene er det ikke uvanlig å få større fokus på sykefravær. Endring i seg selv er krevende for mange.

Det settes store krav til ledere i endringsprosesser, til å systematisere tjenestene og for å tydeliggjøre nye forventninger til ansatte.

For å kunne ivareta krav til kvalitet i en helhetlig kommunal tjeneste, vil det bli behov for å se på nye måter å bruke fagkompetansen på.

Det er et overordnet nasjonalt og lokalt mål å få flere ansatte i hele stillinger. Det er av avgjørende betydning for å kunne levere bedre kvalitet i tjenesten. Det ser en på flere av områdene i dag hvor en har vansker med å gi systematiske tjenester med kvalitet hele døgnet alle dager i året.

Det vil kreve større endringer, som at flere ansatte må kunne arbeide fra mer enn sted, evt. at tjenestene blir organisert på en helt ny måte.

De kommunene som har klart å få opp graden av fulle stillinger har erfart at det gir kutt i kostnader, ved at færre ansatte slutter i stillinger, mindre sykefravær og det gir bedre tjenestekvalitet til innbyggerne.

Helse og velferd bør gjennomføre et prosjekt sammen med personalavdelingen, tillitsvalgte og verneombud tidlig i denne økonomiplanperioden, hvor målet er å få flere ansatte i full stilling.

Helse og velferd har rekrutteringsproblemer i flere fagområder i dag. Det er grunn til å tro at dette vil bli mer krevende utover på 2020-tallet, og det er derfor viktig å være godt forberedt.

Helse og velferd ønsker å prioritere og bruke penger fra fond til dette prosjektet.

Det bør organiseres med en prosjektleder som samarbeider med dedikerte personer fra tjenestene, som får avsatt tid til arbeidet.

Innstilling:

Rådmannen sitt forslag til vedtak:

- Helse og velferd bør i økonomiplanperioden fortsette å prioritere utvikling av tjenestene i tråd med nasjonale mål, prioriteringer i «Taktskifte» og Devold rapporten.
- Tjenester som bygger opp om tidlig innsats, forebygging og rehabilitering må prioriteres i perioden.
- Helse og velferd sender en formell forespørsel til Time kommune om deres interesse for å utrede et mulig interkommunalt tilbud for demente med stort skjermings behov i institusjon.

Rådmannen i Klepp 22.05.2018

Dokumentet er elektronisk godkjent og treng derfor ingen signatur.